በኢንዱስትሪ ሚኒስቴር

በኢትዮጵያ ሥጋና ወተት ኢንዱስትሪ ልማት ኢንስቲትዩት

የኢንቨስትመንት መሬት ወስደው ወደ ሥራ ያልገቡ የኢንዱስትሪ ፕሮጀክቶች ላይ የተደረገ የዳሰሳ ጥናት

በኢንቨስትመንትና ምግብ ፓርኮች ማስፋፊያ ዳይሬክቶሬት የተዘጋጀ

የካቲት 2009 ዓ.ም

ቢሾፍቱ

ማውጫ **ገፅ**

1. መግቢያ 1
2. ዓላማ 2
5. በንዑስ ዘርፉ የተሰማሩ መሬት ወስደው ወደ ሥራ ያልገቡ ኢንደስትሪዎች መረጃ 3
5.1 በኦሮሚያ ክልል የሚገኙ የኢንቨስትመንት መሬት ወስደው ሥራ ያልጀመሩ(ማልማት ያልቻሉ) ፕሮጀክቶች መረጃ 3
5.2 ድሬዳዋ ከተማ አስተዳደር የሚገኙ የኢንቨስትመንት መሬት ወስዶ ሥራ ያልጀመሩ ፕሮጀክቶች መረጃ 5
5.3 በትግራይ ክልል የሚገኙ የኢንቨስትመንት መሬት ወስዶ ሥራ ያልጀመሩ ፕሮጀክቶች መረጃ 6
5.4. በአማራ ክልል የሚገኙ የኢንቨስትመንት መሬት ወስዶ ሥራ ያልጀመሩ ፕሮጀክቶች መረጃ 7
5.5 በሀረሪ ክልል የሚገኙ የኢንቨስትመንት መሬት ወስዶ ሥራ ያልጀመሩ ፕሮጀክቶች መረጃ 9
5.6 በደቡብ ክልል የሚገኙ የኢንቨስትመንት መሬት ወስዶ ሥራ ያልጀመሩ ፕሮጀክቶች መረጃ 10
6. በ2009 ዓ.ም ሁለተኛ ግማሽ ዓመት ቅድሚያ ትኩረት በመስጠት እርምጃ ለመውሰድ የተለዩ የኢንዱስትሪ ፕሮጀክቶች 12
7. የኢንቨስትመንት መሬት ወስደው ሥራ ባልጀመሩ በፕሮጀክቶቹ ባለቤቶች የሚነሱ ዋና ዋና ምክንያቶች/ችግሮች 13
8. በየክልሉ የኢንቨስትመንት መሬት ወስደው ሥራ ባልጀመሩ የኢንዱስትሪ ፕሮጀክቶችን ወደ ሥራ ለማስገባት በሚደረግ ሂደት ያጋጠሙ ችግሮችና የተወሰዱ የፍትሄ እርምጃዎች 13
8.1. ያጋጠሙ ዋና ዋና ችግሮች 13
8.2. የተወሰዱ የመፍትሄ እርምጃዎች 14
8. ማጠቃለያና አስተያየት 14

1. መግቢያ

ሀገራችን ኢትዮጵያ ልማቷንና ዕድገቷን ለማፋጠን ኢንቨስትመንትን በማስፋፋት ልዩ ትኩረት ሰጥታ እየሠራች በሆኗ ለማንም ግልጽ ነው፡፡ ይህንኑ እንቅስቃሴ በማጠናከር በንዑስ ዘርፉ የሚሰማሩ ባለሀብቶችን ለማበረታታት በሀገርም ሆነ በክልል ደረጃ የኢንቨስትመንት መሬት በቅድሚያ እንዲያገኙ ተደርጎ ለብዙ ባለበሀቶች አስፈላጊውን ድገፍ በማድረግ ወደ ሥራ እንዲገቡ በማስቻል ውጤታማ ማድረግ ተችሏል፡፡

የኢትዮጵያ ሥጋና ወተት ኢንዱስትሪ ልማት ኢንስቲትዩትም በንዑስ ዘርፉ ኢንዱስትሪ ልማት ለተሰማሩ ባለሀብቶችና ተዋንያኖች በአቅም ግንባታ፣በግብይትና ኢንቨስትመንት ሁለንተናዊ ድጋፎችን እያደረገ ይገኛል፡፡ በተለይም የንዑስ ዘርፉ ኤክስፖርት ምርቶችን ትኩረት በመስጠትና በጠንካራ መሰረት ላይ በመገንባት የውጭ ምንዛሪ በማምጣት ለሀገሪቱ ኢኮኖሚ ዕድገት መፋጠንና የሚያበረክተውን አስተዋፅዖ ከፍ ለማድረግ የቡድን ሥራን በጠናከር እየተንቀሳቀሰ ነው፡፡ በመሆኑም ከላይ እንደተገለጸው በንዑስ ዘርፉ ኢንዱስትሪ ልማት ዘርፍ ለተሰማሩ ባለሀብቶች በኢንቨስትመንት ሁለንተናዊ ድጋፎችን በማድረግ ለውጤታማነታቸው ጥረት እያደረገ ይገኛል፡፡ ውጤታማ የሆኑ የንዑስ ዘርፉ ኢንዱስትሪዎችም ለሀገራችን የማይናቅ አስተዋጽኦ በማድረግ ላይ ናቸው፡፡

በሌላ በኩል እንደማንኛውም ባለሀብት አስፈላጊው ድጋፍ ሁሉ ተደርጎላቸው በወቅቱ የሚፈልጉትን መሬት ወስደው ግንባታ ጀምረው ያልጨረሱና ከሚገባው በላይ የተጓተቱ እንዲሁም ግንባታ ጨረወሰው ወደ ሥራ ያልገቡና ለረዥ ጊዜ የቆዩ ፕሮጀክቶች አሉ፡፡ ይህ አካሄድ ደግሞ የሌሎች ባለሀብቶችን የማልማት ዕድል ከማጥበቡም ባሻገር በሀገር ደረጃ የተቀመጡትን ግቦች ለማሳካት እንቅፋት ነው፡፡ ስለዚህ የኢንቨስትመንት መሬት ወስደው በውላቸው መሠረት ወደሥራ ያልገቡ የኢንዱስትሪ ፕሮጀክቶችን ወይም ባለሀብቶችን በመለየት አስፈላጊውን ሕጋዊ እርምጃ መውስድ አስፋላጊ ነው፡፡ ይህንኑ ለማስፈጸም ይቻል ዘንድ የዳሰሳ ጥናት በማድረግ ይህን ሰነድ ማዘገጀት አስፈላጊ ሆኖ ተግኝቷል፡፡

ይህ የዳሰሳ ጥናት በስድስት ክክልሎች ላይ የተካሄደ ሲሆን፣ በንዑስ ዘርፉ የኢንቨስትመንት መሬት ወስደው በተለያየ ምክንያት ወደ ሥራ ያልገቡ የኢንዱስትሪ ፕሮጀክቶች (ባለሀብቶች) ዝርዝር መረጃ አካቶ ይዟል፡፡ በጥቅሉ ሰነዱ እንደ ሀገር ወጥ የሆነ ወሳኔ ለመስጠት፣በቀጣይም ግልፅ፣ቀልጣፋና ውጤታማ አገልግሎት መስጠት በሚያስችል መልኩ እንደሚከተለው ተዘጋጅቶ ቀርቧል፡፡

2. ዓላማ

- የኢንቨስትመንት መሬት ወስደው ወይም ግንባታቸውን ጨርሰው ወደ ሥራ ያልገቡ የኢንደስትሪ ፕሮጀክቶችን ለመለየት
- የኢንዱስትሪ ፕሮጀክቶቹን መሠረታዊ ችግሮችና ምክንያቶች ለማወቅ
- ለወሳኔ የሚረዱ በቂ መረጃ ለማደራጀትና ጉዳዩ ለሚመለከተው የበላይ አካል በማቅረብ ተገቢውን ሕጋዊ እርምጃ ለመውሰድ የሚሉ ናቸው፡፡

3. የዳሰሳ ጥናቱ አስፈላጊነት

የዚህ ዳሰሳ ጥናት አስፈላጊነት፣በየክልሉ የኢንቨስትመንት መሬት በመውስድ ግንባታ ጀምረው ያቆሙ ወይም ግንባታቸውን ጨርሰው ወደ ሥራ ያልገቡ የኢንደስትሪ ፕሮጀክቶችን በመለየትና ገላጭ መረጃ የያዘ ሰነድ በማደራጀት፣ተገቢና ሕጋዊ እርምጃ ለመውሰድ ያለው ጠቀሜታ ከፍተኛ በመሆኑ ነው፡፡

4. የዳሰሳ ጥናቱ ወሰን (Scope)

ይህ ሰነድ በስድስት ክልሎች (ትግራይ፣አማራ፣ኦሮሚያ፣ሶማሊ፣ደቡብና ሐረሪ) እና በአንድ ከተማ መስተዳደር (ድሬዳዋ) ውስጥ የሚገኙ በንኡስ ዘርፉ የኢንቨስትመንት መሬት ወስደው ግንባታቸውን ወይም ግንባታቸውን ጨርሰው ወደ ሥራ ያልገቡ ነባርና አዳዲስ የኢንቨስትመንት ፕሮጀክቶችና ኢንደስትሪዎችን የሚያካትት ነው፡፡

5. በንዑስ ዘርፉ የተሰማሩ መሬት ወስደው ወደ ሥራ ያልገቡ ኢንደስትሪዎች መረጃ

5.1. በኦሮሚያ ክልል የሚገኙ የኢንቨስትመንት መሬት ወስደው ሥራ ያልጀመሩ(ማልማት ያልቻሉ) ፕሮጀክቶች መረጃ

ተ.ቁ	የፕሮጀክቱ ስም	ዞን	ወረዳ	ከተማ	የተሰማራበት የሥራ ዘርፍ	የመሬቱ መጠን (ሄ/ር)	የተሰጠበት ና ውል የተፈጸመበ	ያለው ካፒታል	Project status	የስልክ ቁጥር
1	አቡያሲር ቁራ (መሐመድ ሰይድ) የሥጋ ማቀነባበሪያ ፋብሪካ	ምስራቅ ሸዋ	ሎሜ	ሞጆ	እንሰሳት ማደለብና የሥጋ ማቀነባበሪያ	10	08/12/2001		ለውሳኔ የቀረበ	
2	ሜየር አፍሪካ የሥጋ ማቀነባበሪያ ፋብሪካ	ምስራቅ ሸዋ	ሎሜ	ሞጆ	የሥጋ ማቀነባበሪያ ፋብሪካ	1	14/07/03		ግንባታ ላይ እያለ የቆመ	
3	አብዱልለጢፍ አብዱልሀሚድ የሥጋማቀነባበሪያ ፋብሪካ	ምስራቅ ሸዋ	ሎሜ	ሞጆ	የሥጋ ማቀነባበሪያ ፋብሪካ	1	25/07/04		ግንባታ እያለ የቆመ	
4	ጋሚ መሀመድ ሞሀሰን መንሱር የሥጋ ማቀነባበሪያ ፋብሪካ	ምስራቅ ሸዋ	ኡርባ	ወለን ጨቲ	የእንስሳት ማድለብና ሥጋ ማቀነባበሪያ ፋብሪካ	2.00		80000000.00	ግንባታ ላይ እያለ የቆመ	
5	መሀመድ አቡዲያቢ ካምፓኒ	ምስራቅ ሸዋ	ሎሜ	ሞጆ	የእርባታ እንቁላል ምርትና የዶሮ ማቀነባበሪያ	50	15/7/1996 ና 1/5/2001	210,000,000	ሥራ ጀምሮ ያቆመ	114401319
6	ጀልቀባ አግሮ ኢንዱስትሪ	ምስራቅ ሸዋ	ሎሜ	ሞጆ	የዶሮ እርባታና ማቀነባበሪያ	0.5	22/01/02		በግንባታ ላይ ያለና ማስጠንቀቂያ	
7	በድሩ መሀመድ	ምስራቅ ሸዋ	ሎሜ	ሞጆ	አግሮ ፕሮሰሲንግ	0.25	7/11/1999		በግንባታ ላይ ያለና ማስጠንቀቂያ የተሰጠው	
8	ጌታሁን አላሚር	ምስራቅ ሸዋ	አጄሬ	አዲስ ዓለም	የወተት ከብት እርባታና ወተት ማቀነባበሪያ	0.493	10/6/2001	1000000.00	በግንባታ ላይ ያለ	O9112154 92

9	ያሞስ ቢዚነስ ኃ.የተ የግል ድርጅት	ምዕራብ ሸዋ	ኡርባን	አጄሬ	የወተት ከብት እርባታና ወተት ማቀነባበሪያ	1.10		60000000.00	ሥራ ያልጀመሩ(Pre-implementation)	
10	ሞጁዱ አህመድ	ደ/ምዕ/ ሸዋ	ኢሉ	ቡቲ ታልጎ	የወተት ከብት እርባታና ወተት ማቀነባበሪያ	1.50		30055000.00	ሥራ ያልጀመሩ(Pre-implementation)	
11	ጆ አማረ ኃ.የተ. የግል ድርጅት	ኦሮሚያ ልዩ ዞን	ሱ. ሐዋስ	ዲማ ማኞ	የወተት ከብት እርባታና ወተት ማቀነባበሪያ	0.501	23/10/00	300000.00	ግንባታ ላይ እያለ የቆመ (Under Construction)	911995241
12	ናትናኤል የማና	ኦሮሚያ ልዩ ዞን	ሱሉልታ	አቢቹ	የወተት ከብት እርባታና ወተት ማቀነባበሪያ	0.9876	30/03/00	9348236.00	ግንባታ ላይ እያለ የቆመ (Under Construction)	911601740
13	ኒኒ ግዛቸው	ኦሮሚያ ልዩ ዞን	ሱሉልታ	ማሊ ማ	የወተት ከብት እርባታና ወተት ማቀነባበሪያ	1.5	13/02/05	4000000.00	ግንባታ ላይ እያለ የቆመ (Under Constru.)	911898121
14	ሃና አየለ	ኦሮሚያ ልዩ ዞን	ሱሉልታ	ገልዬ ከታ	የወተት ከብት እርባታና ወተት ማቀነባበሪያ	2.42	28/04/06	4000000.00	ግንባታ ላይ እያለ የቆመ	913880141
15	ትግስት አለሙ	ኦሮሚያ ልዩ ዞን	ሱሉልታ	ሱሉ ልታ	የወተት ከብት እርባታና ወተት ማቀነባበሪያ	1.5	7/9/2004	30220000.00	ግንባታ ላይ እያለ የቆመ (Under Construction)	911200730
16	ጀማል ኢብራሂም	ምስ.ሸዋ	ቢሾፍቱ	ቢሾፍ ቱ	የወተት ከብት እርባታና ወተት ማቀነባበሪያ	1.000	12/11/1999	1304000.00	ምንም ያልጀመረ	
17	ወየራ አግሮ ኢንዱስትሪ ኃ.የተ. የግል ድርጅት	ምስ.ሸዋ	ቢሾፍቱ	ቢሾፍ ቱ	የወተት ከብት እርባታና ወተት ማቀነባበሪያ	0.53	27/6/99	5400000.00	ግንባታ ላይ እያለ የቆመ (Under	
18	ቡዛየሁ ይርጋ	ምስ.ሸዋ	ሞጆ	ሎሜ	የወተት ከብት እርባታና ወተት ማቀነባበሪያ	0.7	28/01/97	4000000.00	ግንባታ ላይ እያለ የቆመ (Under	0911514576
19	አረጋሽ ንጋቱ	ምስ.ሸዋ	ሞጆ	ሎሜ	ወተት ማቀነባበሪያ	0.5	28/04/02		ግንባታ ላይ እያለ የቆመና ማስጠንቀቂያ የተሰጠው	

5.2 ድሬዳዋ ከተማ አስተዳደር የሚገኙ የኢንቨስትመንት መሬት ወስዶ ሥራ ያልጀመሩ ፕሮጀክቶች መረጃ

ተ.ቁ	የባለሀብት ስም	የተሰማራበት የሥራ ዘርፍ	ያስመዘገበው ካፒታል	የተሰጠበት ቀን(ዓ.ም)	የሚፈጥረው የስራ ዕድል			ስልክ ቁጥር	የዕድሳት ሁኔታ
					ቋሚ	ጊዜዊ	ድምር		
1	አቶ ጀማል ሙሳ አብዱላሂ	የከብት እርባታና የወተት ውጤቶች ማቀነባበሪያ	1,374,674		13	5	18	911032712	
2	አይናለም ካሳዬ	የከብት እርባታና የወተት ተዋፅኦ ማቀነባበሪያ	6,518,013		10	16	26	915992586	
3	ይርጋለም አበበ	የወተት ከብት እርባታና የወተት ውጤቶች ማቀነባበሪያ	1,500,000		37	20	57	911498692	
4	ዳዊአብ የወተት ውጤቶች ማቀነባበርያ ኃ/የተ/የግ/ማህበር	የወተት ውጤቶች ማቀነባበሪያ	6,900,000		30	10	40	911652456	
5	ቴዎድሮስ አምዴ	ወተትና የወተት ውጤቶች ማቀነባበሪያ	1,707,310		36		36	915730107	
6	አበራ ሂርዳሳ	የወተት ከብት እርባታና የወተት ዉጤቶችማቀነባበሪያ	1,638,506		21	15	36	939890191	
7	አሚር ሙክታር	ወተት ማቀነባበርያ	15,000,000		55		55	920824377	
8	አንዋር ሀሰን	የወተት ተዋፅዎ ማምረቻ	10,000,000		41	-	41	929479944	22/10/2009
9	አብዱረህማን ጠሀ	የወተት ተዋፅኦ	10,000,000		41	-	41		
10	ሼክ ሀቢብ ጠቅላላ ንግድ ኃ/የተ/የግ/ማህበር	ወተትና የወተት ተዋፅዎ ማቀነባበርያ	60,000,000		84	42	126	911211726	

5.3. በትግራይ ክልል የሚገኙ የኢንቨስትመንት መሬት ወስዶ ሥራ ያልጀመሩ ፕሮጀክቶች መረጃ

ተ.ቁ	የባለቤቱ ሥም	የተሰማራበት የሥራ ዘርፍ	የተሰጠበት ቀን	የሚገኝገኝበት ወረዳ	ወደ ሥራ የገባበት ጊዜ	የመሬት መጠን(ሄ/ር)	ያለው ካፒታል	ሊቀጥር ያሰበው ሠራተኛ ብዛት			አሁን ያለበት ደረጃ
								ቋሚ	ጊዜያዊ	ድምር	
1	ዠፋን ካህሳይ ገ/መድኅን	የወተት ማቀነባበሪያ	22/11/07	ሰቲት ሁመራ	2010	0.2	2,010,000	9	20	29	ቅድመ ትግበራ ላይ
2	ትግራይ ጄኔራል የንግድ ፌዴሬሽን	የሰሊጥና ማር ማቀነባበሪያ	12/8/2003	ሰቲት ሁመራ	2004	1	31,152,500	14	50	64	ምንም እንቅ.የሌለው
3	ቦክራ ዩንዬንን	የወተት ማቀነባበሪያ	23/5/2008	ማጨው		0.3	8,480,000	36	13	49	ቅድመ ትግበራ ላይ
4	አብርሃም ገ/ኢግዚአብሔር	የእንሰሳት እርባታና የወተት ማቀነባበሪያ	28/8/2008	ሺራሮ	2009	25	5,000,000	15	30	45	ቅድመ ትግበራ ላይ
5	አራዶም ቢዚነስ ጠቅላላ ንግድ ድርጅት	የማር ምርት ማቀነባበሪያ	22/4/07	ሺሬእንደ ስላሴ	2012	0.06	5,000,000	29	4	33	ቅድመ ትግበራ ላይ
6	መገች ጠቅላላ የንግድ ድርጅት	የወተት ማቀነባበሪያ	7/1/2007	ሺሬ እንደ ስላሴ	2012	0.5	14,456,145	54	15	69	ቅድመ ትግበራ ላይ
7	አራያ በላይ ገዛኸኝ	አግሮ ፕሮሰሲንግ	15/09/97	ሺሬ እንደ ስላሴ	2001	0.506	3,830,000	3	12	15	ምንም እንቅ.የሌለው
8	መሃሪ አብርሃ	የማር ምርት ማቀነባበሪያ	7/11/2006	ውቅሮ	2009		6,500,000	20	15	35	ቅድመ ትግበራ ላይ
9	ጌታቸው አርአያ ደስታ	የማር ምርት ማቀነባበሪያ	6/12/2006	አጽቢ	2009		20,932,500	29	0	29	ቅድመ ትግበራ ላይ
10	ፀሐይ ታደሰ ገ/መድኅን	የወተት ማቀነባበሪያ	29/06/02	ውቅሮ	2003	1	1,500,000	4	3	7	ምንም እንቅ.የሌለው

5.4. በአማራ ክልል የሚገኙ የኢንቨስትመንት መሬት ወስዶ ሥራ ያልጀመሩ ፕሮጀክቶች መረጃ

በክልሉ የኢንቨስትመንት ፍቃድ ወስደው ቦታ የተሰጠቸው እና ቅድመ ግንባታ ላይ የሚገኙ የኢንዱስትሪ ፕሮጀክቶች መረጃ

ተ.ቁ	የፕሮጀክቱ /የባለቤቱ ስም	የተሰማራበት የሥራ/የምርት ዓይነት	የፕሮጀክቱ የሚገኝበት ቦታ(ከተማ)	የተረከበው የመሬት መጠን(በካሬሜ	የተቋቋመ በት ዓ.ም	የተቋቋመበት ካፒታል/000/	አሁን ያለበት ደረጃ
1	አንዱ አለም ሃይሌ	የእንስሳት መኖ ማቀነባበሪያ	ኮምቦልቻ	20 00	2006	-	የኢንቨስትመንት ፍቃድና መሬት ወስደው በተለያየ ምክንያት ምንም ሥራ ያልጀመሩና ጀምረውም ያቆ ናቸው::
2	የሱፍ አበራ	የእንስሳት መኖ ማቀነባበሪያ	ኮምቦልቻ	10000	2007	5831536	
3	ፌብስሙ አግሮ ኢንዱስትሪ	ሥጋ ማቀነባበሪያ	ኮምቦልቻ	5000	2008	38240790	
4	አንደሙብ ኃ/የተ/የግ/ማህበር	የዶሮ ሥጋ ማቀነባበሪያ	ኮምቦልቻ	10000	2007	6317100	
5	ደጅኻማች የሱፍ መታሰቢያ	የዶሮ ሥጋ ማቀነባበሪያ	ኮምቦልቻ	15000	2007	30000000	
6	የሱፍ አዱኛ ካሣየ	የዶሮ ስጋ እና የግብርና ውጤቶች	ኮምቦልቻ	10000	2007	38700000	
7	ከድፋር ኃ/የተ/የግል ማህበር	አሣ ማቀነባበሪያ	ኮምቦልቻ	5000	2007	42000000	
8	ኮምቦልቻ ዶሮ ሃብት ልማት ኢንተርፕሪዝ	የዶሮ ሥጋ ማቀነባበሪያ	ኮምቦልቻ	20000	2007	19052232	
9	ኢስት ዌስት	የተቀነባበረ ስጋ	ኮምቦልቻ	15000	2008	52000000	
10	መሰረት መላኩ ደሳለኝ	የተቀነባበረ ሥጋ	ኮምቦልቻ	10000	2007	19615770	
11	ዳኛው ያውቃል	ሥጋ ማቀነባበር	ሀ/ማሪያም ከሰም	1ሄ/ር	27/01/2008	47173350	
12	እሸቱ በለጠ	ሥጋ ማቀነባበር	ሀ/ማሪያም ከሰም	5ሄ/ር	12/10/206	5000000	
13	ቡሬ የእንስሳት ማቀነባበሪያ ሀ/የተ/የግ/ማ	መኖ ማቀነባበሪያ	አንጎለላ ጠራ	5ሄ/ር	8/2/2008		

14	ስደት ይብቃ	መኖ እና ተዋጽኦ ማቀነባበሪያ	አንጎለላ ጠራ	3ሄ/ር			የኢንቨስትመንት ፍቃድና መሬት ወስደው በተለያየ ምክንያት ምንም ሥራ ያልጀመሩና ጀምረውም ያቆ ናቸው።
15	ዩሀንስ አስጨናቂ	ሥጋ ማቀነባበሪያ	ደ/ብርሀን	1ሄ/ር		7.959.000.00	
16	አሚናት ሀሚድ አሊ	የዶሮ ሥጋ ማቀነባበሪያ	ደ/ብርሀን	0.5		23.000.000.00	
17	ቢጃይ ናይከር	የእንስሳት መኖ ማቀነባበሪያ	ደ/ብርሀን	0.5		10.000.000.00	
18	ማይኔክስ/ ሞርኒግ ስታር/	የሥጋ ማቀነባበሪያ	ደ/ብርሀን	0.5		7.900.000.00	
19	ማራአለም ጎንደር ንግ/ሥ/አ/የተ/የግ/ማ	የሥጋና ወተት ውጤቶች ማምረቻ	ጎንደር	0.15	2006	5,648,000	
20	ደማስ አግሮ ኢንዱስትሪ ፒኤል	የማር ውጤቶች	ጎንደር	1.5	2006		
21	ዘነብወርቅ መንግስቱ	የአሳ ማቀነባበሪያ	ጎንደር		2002	1,450,000	
22	NTT Agricvlture &Trady PLC	የስጋ ማቀነባበሪያ	ጎንደር	0.3	2007		
23	ፒጋሲ የማር ማቀነባበሪ	የማር ማቀነባበሪያ	ጎንደር	0.2	2007		
24	ጉሹ ፀጋው	የመኖ ማቀነባበሪያ	ጎንደር	0.29	2007		
25	ሀብቴ አበራ ግዳይ	የዶሮ ውጤቶች ማቀነባበሪያ	ጎንደር	0.35	2007		
26	ዱከም	ሥጋና የስጋ ውጤቶች	ደ/ማ	100	2007	1700000	
27	ህብር የእንሰሳት ተዋፅኦ ማቀነባበሪያ	የእንስሳት ተዋፅኦዎች	ደ/ማ	-	2008	16717000	
28	እንዳልካቸው አልማው	ማርና የማር ውጤቶች	ደ/ማ	250	2008	21882271	
29	ሀይማኖት እርቁ	ማርና የማር ወጤቶች ማቀነባበሪያ	ደ/ታቦር				
30	አለልታሰብ መክብብ	የእንስሳት መኖ ማቀነባበሪያ	ደ/ታቦር				

31	ኤልያስ አወል	የስጋዉጤቶችማቀነባበርያ ፋብርካ	ባቲ ከተማ	2000ካ/ሜ	2008ዓ.ም	12ሚ	የኢንቨስትመንት ፍቃድና መሬት ወስደው በተለያየ ምክንያት ምንም ሥራ ያልጀመሩና ጀምረውም ያቆ ናቸው።
32	አድማስ ዩኒዮን	የእንስሳት መኖ	እንጅባራ	20000	2007	20510000	
33	መልካሙ ምኒችል	የእንስሳት መኖ ማቀናበር	አዴት	10000	2008		
34	ጃቢ ጥምር አግሮ ፕሮሰሲንግ	ሥጋና የስጋ ውጤቶች		100000			
35	አሚኑት ሃሚድ	የደሮ ሥጋ ማቀነባበር	››	3000	2007		
36	ታረቀኝ አለሙ ሃሰን	አሳ ማቀነባበር	››	3000	2007		
37	መስፍን መንግስቱ	ወተት፣አሳ፣ሥጋ ማቀነባበር	በ/ዳር	5000	2008		
38	ፉአድ ሰይድ	የዶሮ ሥጋ ማቀነባበር	ደሴ		2008	1,850,000	
39	ዳንኤል አወቀ አለማየሁ	የደሮስጋ ማቀነባበር	ደሴ		2006	6,000,000	
40	ኢብራሂም አደም	የደሮስጋ ማቀነባበር	ደሴ		2008	2,000,000	
41	ቴኮብ ትሬድንግ	ሥጋ ማቀነባበሪያ	ራያ 3/25/2004ቆቦ		2008	300	
42	አሸራፍ ኢንዱስትሪያል ግሩፕ የግል ካምፓኒ	የሥጋ፣የዓሣ እርባታና ማቀነባበርያ	ባህዳር	12951000.00	2004		

5.5. በሀረሪ ክልል የሚገኙ የኢንቨስትመንት መሬት ወስዶ ሥራ ያልጀመሩ ፕሮጀክቶች መረጃ

ተ.ቁ	የባለሀብቱ ስም	የተሰማራበት የሥራ/የምርት ዓይነት	ካፒታል	የምስክር ወረቀት ያገኘበት ቀን	አሁን ያለበት ደረጃ
1	ወንድሙ ፈይሳ	የወተት ውጤቶች ማቀነባበር	397,107	2/10/1989	የኢንቨ. ፍቃድና መሬት ወስደው ወደ ሥራ ያልገቡ እንዱስትሪዎች
2	አዜብ ይደሩ ተገኝ	የወተትና የወተት ምርቶች ማቀነባበሪያ	320,000	18/12/2002	
3	ዘካሪያ ኢብራሂም	የወተትና ዶሮ እርባታና ማቀነባበሪያ	5,241,990	21/13/2002	
4	ቱርጫን ኦርጋኒክ የሥጋ ማቀነባበሪያ ኃ.የተ.ካምፓኒ	የእንስሳት እርባታ፣ማወፈርና ሥጋ ማቀነባበሪያ	181,000,000.00	3/5/2004	
5	ኢንጂነር ሱልጣን አደም	አግሮ የንግድና ማቀነባበሪያ ኢንዱስትሪ	767,239	2/11/2005	

5.6. በደቡብ ክልል የሚገኙ የኢንቨስትመንት መሬት ወስዶ ሥራ ያልጀመሩ ፕሮጀክቶች መረጃ

ተ.ቁ	የባለ ሀብቱ ስም	የተሰማራበት የሥራ/የምርት ዓይነት	የሚገኝበት ቦታ		የተሰጠው መሬት መጠን	መሬቱ የተሰጠበት ቀን	ያለው ካፒታል	የሠራተኛ		አሁን ያለበት ሁኔታ	የስልክ ቁጥር
			ዞን	ወረዳ				የታሰበ	አሁን ያለው		
1	እመቤት ዋዳ	የእንስሳት ምርትና ተዋጽኦ ማቀነባበሪያ	ወላይታ	ሶዶ ዙሪያ		10/24/2002	4,905,492.00	24		የለቀቀ	
2	ግዛቸው መኮንን	የእንስሳት ምርትና ተዋጽኦ ማቀነባበሪያ	ሲዳማ	አላታ ወንደ	2	3/17/2000	1,228,767.00	67		ቅድመ ትግበራ	465513368
3	አሽራፍ ግብርና ኃ.የተ. ካምፓኒ	የእንሳሳት እርባታ ፣ማድለብና የሥጋ ማቀነባበሪያ				10/29/2009	36,000,000.00	200		የለቀቀ	910318180
4	ሙላት ታዬ አንጋሳ	እንሳሳት ማድለብና ወተት	ሲዳማ	ዳራ		1/15/2006	10,690,000.00	63	0	የተመዘገበ	
5	ዘለቀ ዓለማየሁ	ወተት ማቀነባበሪያ	ወላይታ	ሶዶ		8/18/2003	1,000,000.00	17	0	የለቀቀ	911744078
6	ዋይድ ላንድ ኢንቨ.ኢትጵያ ኃ.የጠ.ካምፓኒ	የዓሣ እርባታና ማቀነባበሪያ	ጋሞ ጎፋ	አርባምንጭ		12/3/1991	12,569,730.40	83		ሥራ ላይ የሌለ	911831175
7	ታሪግ አህመድ መሀመድ	የዓሣና ድንች ማቀነባበሪያ				7/31/2008	1,413,500.00	41	0	የለቀቀ	
8	ቦኖሻ የዓሣ እርባታና የተቀናጀ አግሮ ኢንዱስትሪ	የዓሣ እርባታና ማቀነባበሪያና የተቀናጀ ግብርና	ሀዲያ	ሻሺጎ	50	9/13/2002	878,590.00	72	0	በግማሽ ሥራ ላይ ያለ	911930022
9	ፎኒያ የዓሣ ና ሥጋ ማቀነባበሪያ	የዓሣ እርባታና ማቀነባበሪያ				7/7/2009	13,245,000.00	70		የለቀቀ	
10	የሺሃረግ ሶሎሜ ምትኩ	የዓሣ እርባታና ማቀነባበሪያ				1/3/2010	20,000,000.00	130		የለቀቀ	911208581
11	ቶማስ አንተኒ ራይደር	የዓሣ እርባታና ማቀነባበሪያ				4/19/2005	3,700,000.00			ቅድመ ትግበራ	911655958

12	ካሊድ ሞሂልዲን ባክሂት ፋድላላ	የዓሣ እርባታና ማቀነባበሪያ				8/13/2005	3,000,000.00			የተመዘገበ	
13	አል ዘሃራኒ ሳላህ ጂም	የዓሣ ምርት ማቀነባበሪያ				6/21/2007	1,000,000.00	25		የለቀቀ/የተወ	
14	ማጊድ ኢብራሂም ኢድሪስ	የዓሣ እርባታና ማቀነባበሪያ (ለኤክስፖርት)				4/11/2007	2,000,000.00	45		የለቀቀ/የተወ	912093255
15	ዱራሜ የወተትና ወተት ተዋጽኦ ምርት ማቀነባባሪያ ኃ.የተ የግል ካምፓኒ	የወተትና ወተት ውጤቶች ማቀነባበሪያ	ኬቲ	ዱራሜ		12/15/2006	25,000,000.00	243	0	የተመዘገበ	911902253
16	መሀመድ አወል አብዲቁ	የወተት ማቀነባበሪያ	አሳባ	አሳባ	0.028	1/24/1999	820,000.00	44		ቅድመ ትግበራ ላይ	911534610
17	ዝናሽ ዳንኤል	የወተት ማቀነባበሪያ	ወላይታ	ሶዶ ዙሪያ		1/30/2007	2,500,000.00	23	0	የለቀቀ/የተወ	461104774
18	ደረጀ ታምሬ	የወተት ማቀነባበሪያ	ጉራጌ	መስቃን		4/3/2000	1,367,000.00	60	12	የለቀቀ/የተወ	916733490
19	ኤየለ ተዘራ	ዘመናዊ የሥጋ ማቀነባበሪያ	ጋሞ ጎፋ	አርባ ምንጭ ዙሪያ		1/8/1999	5,000,000.00	41		የለቀቀ/የተወ	112766271
20	ጆይ ሪቨር የሥጋ ምርት ኃ.የተ.የግል ካምፓኒ	የዶሮና እንሳሳት እርባታና ማድለብ እና ሥጋ ማቀነባበሪያ					1,680,000.00		0	የለቀቀ/የተወ	463312836

6. በ2009 ዓ.ም ሁለተኛ ግማሽ ዓመት ቅድሚያ ትኩረት በመስጠት እርምጃ ለመውሰድ የተለዩ የኢንዱስትሪ ፕሮጀክቶች

በዚህ በጀት ዓመት ቀደም ሲል የኢቨስትመንት መሬት ወስደው ወደ ሥራ ያልገቡ እንዱስትሪዎች ላይ እርምጃ ለውስድ ታቅዶ እየተሰራ ነው፡፡ ይህንንኑ ዕቅድ ለመተግበር በቀጣይ ግማሽ ዓመት በዳሳሳ ጥናቱ ከተለዩት ውስጥ ቀጥሎ ያሉት ስምንት ኢንዱስትሪዎች ላይ ትኩረት ተሠጥቶ ይሠራል፡፡ ሥራውን በአጭር ጊዜ ለመፈጸም ይቻል ዘንድ ለጊዜው ከቅርበት መጀመሩ አስፈላጊ በመሆኑ በኦሮሚያ ክልል በምስራቅ ሸዋ ዞን የሚገኙት ብቻ ተለይተዋል፡፡

<u>በዚህ በጀት ዓመት ቅድሚያ ትኩረት በመስጠት እርምጃ ለመውሰድ የተለዩ የኢንዱስትሪ ፕሮጀክቶች መግለጫ ሰንጠረዥ</u>

ተ.ቁ	የፕሮጀክቱ ስም	ዞን	ወረዳ	ከተማ	የተሰማራበት የሥራ ዘርፍ	የመሬቱ መጠን	መሬቱ ተሰጠበትና ውል	ያለው ካፒታል	Project status	የስልክ ቁጥር
1	ሜየር አፍሪካ የሥጋ ማቀነባበሪያ ፋብሪካ	ምስራቅ ሸዋ	ሎሜ	ሞጆ	የሥጋ ማቀነባበሪያ ፋብሪካ	1	14/07/03		ግንባታ ላይ እያለ የቆመ	
2	አብዱልለጢፍ አብዱልሀሚድ የሥጋማቀነባበሪያ ፋብሪካ	ምስራቅ ሸዋ	ሎሜ	ሞጆ	የሥጋ ማቀነባበሪያ ፋብሪካ	1	25/07/04		ግንባታ ላይ እያለ የቆመ	
3	ጀልቀባ አግሮ ኢንዱስትሪ	ምስራቅ ሸዋ	ሎሜ	ሞጆ	የዶሮ እርባታና ማቀነባበሪ	0.5	22/01/02		በግንባታ ላይ ያለና ማስጠንቀቂያ የተሰጠው	
4	በድሩ መሀመድ	ምስራቅ ሸዋ	ሎሜ	ሞጆ	አግሮ ፕሮሰሲንግ	0.25	7/11/1999		በግንባታ ላይ ያለና ማስጠንቀቂያ የተሰጠው	
5	ጀ አማረ ኃ.የተ. የግል ድርጅት	ኦሮሚያ ልዩ ዞን	ሱ. ሐዋስ	ዲማ ማኛ	የወተት ከብት እርባታና ወተት ማቀነባበሪያ	0.501	23/10/00	300000.00	ግንባታ ላይ እያለ የቆመ (Under Construction)	911995241
6	ወየራ አግሮ ኢንዱስትሪ ኃ.የተ. የግል ድርጅት	ምስ.ሸዋ	ቢሾ ፍቱ	ቢሾፍቱ	የወተት ከብት እርባታና ወተት ማቀነባበሪያ	0.53	27/6/99	5400000.00	ግንባታ ላይ እያለ የቆመ (Under Construction)	
7	ቡዛየሁ ይርጋ	ምስ.ሸዋ	ሞጆ	ሎሜ	የወተት ከብት እርባታና ወተት ማቀነባበሪያ	0.7	28/01/97	4000000.00	ግንባታ ላይ እያለ የቆመ (Under Construction)	0911514576
8	አረጋሽ ንጋቱ	ምስ.ሸዋ	ሞጆ	ሎሜ	ወተት ማቀነባበሪያ	0.5	28/04/02		ግንባታ ላይ እያለ የቆመ (Under Construction) ማስጠንቀቂያ የተሰጠው	

7. የኢንቨስትመንት መሬት ወስደው ሥራ ባልጀመሩ በፕሮጀክቶቹ ባለቤቶች የሚነሱ ዋና ዋና ምክንያቶች/ችግሮች

የኢንቨስትመንት መሬት ወስደው የግንባታ ሥራ ያልጀመሩ ወይም ግንባታ ጀምረው ያቆሙ የኢንዱስትሪ ፕሮጀክት ባለቤቶች የግንባታ ሥራቸውን አጠናቀው ወደ ሥራ ለምን እንዳልገቡ ሲጠየቁ የሚያቀርቡት ምክንያቶች አጥጋቢ አይደሉም፡፡ በአብዛኛው እንደምን ብለው መሬቱን በእጃቸው ካስገቡና ትንንሽ ግንባታ ከጀመሩ በኋላ ሲፈለጉም በአካባቢው አይገኙም፡፡ አንዳንዶቹ ደግሞ ግንባታም ካጠናቀቁ በኋላ ግልጽና አጥጋቢ ባልሆኑ ምክንያቶች ዛሬ ነገ በማለት እያንተቱ ይገኛሉ፡፡

ያም ሆነ ይህ እነዚህ ባለሀብቶች በአብዛኛው የሚያቀርቡት ምክንያቶች ውስጥ ከዚህ በታች የተገለጹትን መጥቀስ ይቻላል፡፡ እነዚህም፡-

1. የማስፋፊያ መሬት አቅርቦት ጥያቄ በወቅቱ መልስ አላማግኘትና ሃሳብን ለመቀየር ሲባል የማመንታት ሁኔታ መኖሩ
2. በራሳቸው ያላቸው የፋይናንስ አቅም ውስንነትና ከባንክም የጠየቁት ብድር በወቅቱ አለመለቀቅ፣
3. በቂ የኤሌክትሪክ ኃይል አለማግኘትና ሲገኝም በብዛት ስለሚቆራረጥ ለወደፊት ቀጣይ ሥራ እምነትና ድፍረት የማጣት
4. በቂ የውሃ መስመር ያለመዘርጋት ለሥራ ችግር መሆኑ
5. በጥቅሉ ሲታይ ላሉብን ችግሮች ለሚለከታቸው ለተለያዩ የየክልሉ አካላት ስናመለክት ለረጅም ግዜ ምላሽ አናገኝም የሚሉ ኛቸው፡፡

8. በየክልሉ የኢንቨስትመንት መሬት ወስደው ሥራ ባልጀመሩ የኢንዱስትሪ ፕሮጀክቶችን ወደ ሥራ ለማስገባት በሚደረግ ሂደት ያጋጠሙ ችግሮችና የተወሰዱ የፍትሄ እርምጃዎች

8.1. ያጋጠሙ ዋና ዋና ችግሮች

በየክልሉ ለመገንዘብ እንደተቻለው የኢንቨስትመንት መሬት ወስደው ሥራ ባልጀመሩ የኢንዱስትሪ ፕሮጀክቶችን ወደ ሥራ ለማስገባት የሚደረገው ክትትል አናሳ ነው ማለት ይቻላል፡፡ መሬት ሰጥቶ ከማየት በስተቀር ይሄ ነው የሚባል ተከታታይነት ያለው ክትትልና

ድጋፍ ተደርጓል ለማት አያስደፍርም፡፡ በመሆኑም በዚህ ሂደት ያጋጠሙ ችግሮችን በግልጽ ዘርዝሮ ለማስቀመጥ አልተቻልም፡፡ ይሁንና ባለሀብቱ መሬት ከወሰደ በኂላ እያደር ፍላጎቱ እየቀነሰ መምጣቱና አሳማኝ ያልሆኑ ምክንየቶችን መደርደር በዋናነት ሊጠቀስ የሚችል ችግር መሆኑን ለመረዳት ተችሏል፡፡

8.2. የተወሰዱ የመፍትሄ እርምጃዎች

ከላይ እንደተገለጸው በክልሉ ተከታታይነትና ወጥ የሆነ ክትትል ባለመደረጉ በኢነቨስትመንት ሕጉ በሚያዘው መሠረት ጊዜውን ጠብቆ የተወሰደ ተጨባጭ እርምጃ በአብዛኛው ማየት አልተቻለም፡፡ ይሁን እንጂ በአንዳንድ ክልሎች ባለሀብቱን ጠርቶ የማሳወቅ፣የማጀመሪያ ማስጠንቀቂያ የመስጠትና አንዳንዶቹን ለኢንቨስትመንት ቦርድ ኮሚቴ ውሳኔ የማቅረብ እርምጃ ወስደዋል፡፡ ከየክልሎቹ የኢንቨስትመንት ቢሮዎች መረዳት እንደተቻለው ወደፊት መረጃዎች በትክክል ተጣርተው ከሚመለከተው አካል ጋር በመሆን በኢንቨስትመንት ሕጉ መሠረት እንደ አስፈላጊው እርምጃ እንደሚወስድና መሬቱ ለሌላ አልሚ ባለሀብት ተላልፎ ለሰጥ እንዲሚችል አመላክተዋል፡፡

9. ማጠቃለያና አስተያየት

የኢትዮጵያ ሥጋና ወተት ኢንዱስትሪ ልማት ኢንስቲትዩት መንግስት ባወጣው የእድገትና ትራንስፎርሜሽን ዕቅድ መሠረት በንዑስ ዘርፉ ለተሳማሩ የማኑፋክቸሪንግ ኢንዱስትሪዎች አስፈላጊውን ድጋፍና ክትትል እያደረገ ይገኛል፡፡ በተለይም የውጭ ምንዛሪን ለማሳደግ ለኤክስፖርት ድርጅቶች እንዲሁም ከውጭ የሚገቡ ምርቶች በአገር ውስጥ ምርት መተካትና በውጭ ምንዛሪ የሚገዙትን ማስቀረት (Import substitution) ላይ የተሰማሩ ኢንዱሰትሪዎችን ምርትና ምርታማነትን ለማሻሻል ትኩረት ሰጥቶ እየሰራ ነው፡፡ በሌላ በኩል የንዑስ ዘርፉን የኢንዱስትሪ ልማት የበለጠ ለማስፋፋት አዳዲስ ኢንቨስትንትመንቶችን የመሳብ፣የመደገፍና ሥራ ውስጥ የማስገባት ሥራ ሲያከናውን በአንጻሩ የኢንቨስትመንት መሬት ወስድው ወደ ሥራ ያልገቡትን በመከታተልና በማጣራት አስፈላጊው ግርምጃ እንዲወሰድ ያደርጋል፡፡

ስለዚህ በንኡስ ዘርፉ የኢንቨስትመንት መሬት ወስደው ወደ ግንባታ ሥራ ያልገቡ ወይም ግንባታ ጨርሰው ሥራ ያልጀመሩ ባለሀብቶች የዳሳሳ ጥናት በማድረግ ለመለየት ጥረት

ተድርጓል። የዳሰሳ ጥናቱ በስድስት ክልሎችና በአንድ ከተማ አስተዳደር የተደረገ ሲሆን የኢትዮጵያ ሶማሌ ክልል በንኡስ ዘርፉ በፕሮሰሲንግ ለመስማራት መሬት ወስዶ ወደ ስራ ያልገባ አንድም የኢንዱስትሪ ፕሮጀክት እንደሌለ ታውቀዋል። በዚህ የዳሰሳ ጥናት ከተገኙ ጥቅል መረጃዎች በንኡስ ዘርፉ ለመሰማራት በየክልሉ የኢንቨስትመንት መሬት ወስደው ሥራ ያልጀመሩ ፕሮጀክቶች እንዲሁም ግንባታቸውን ጨርሰው ወደ ሥራ ሳይገቡ ለረጅም ጊዚያት የቆዩ የአገር ውስጥና የውጭ ባለሀብቶች ፕሮጀክቶች ተካተዋል።

በአጠቃላይ ይህ ሰነድ ከሞላ ጎደል በተጠኑት ክልሎች ያለውን መረጃ አካቶ የያዘ በመሆኑ ለታሰበው ሥራ ያለው ጠቀሜታ በቀላሉ የሚታይ አይደለም። ስለዚህ በቀጣይ በየደረጃው ለሚወስዱ እርምጃዎች እንደመነሻ ሊጠቅም ይችላል። የዚህ ዓይነት ትክክለኛ መረጃ የንዑስ ዘርፉን ኢንቨስትመንት ማስፋፋትና ለማቀላጠፍ ብሎም ጤናማና ውጤታማ ፕሮጀክቶችን ለማበረታታት ያለው ጠቀሜታ ከፍተኛ በመሆኑ ወደፊት በየጊዜው የሚሻሻል ይሆናል።

ለኢንቨስትመንት የተወሰደ መሬት፣ታጥሮ ወይም ግንባታው ተጀምሮ ሙሉ ለሙሉ ሳይጠናቀቅ የቆመ ብዙ አለ ። በተለይ ኦሮሚያ ክልል ምስራቅ ሸዋ ከዱ.ዘ /ሞጆ አካባቢ ይበዛል።ቢታኝ!